

Priloga: Rzd-01-21-00045-01

Datum: 15.12.2021

opis enote nesnovne kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

EID: **2-00069**

Ime enote: **Gibanje Bralna značka**

Sinonimi imena enote:

Bralna značka

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **ustno izročilo in ljudsko slovstvo**

Podzvrsti:

bralna kultura

Tipološka gesla:

branje

Kratek opis:

Bralna značka je slovensko kulturno gibanje in prostovoljna prostočasna dejavnost, ki z različnimi programi in akcijami spodbuja k branju predšolske in osnovnošolske otroke, srednješolce in odrasle.

Opis:

Bralna značka je slovensko kulturno gibanje in prostovoljna prostočasna dejavnost, ki s pomočjo mentorjev z različnimi programi in akcijami spodbuja k branju in skrbi za razvoj bralne kulture predšolskih in osnovnošolskih otrok, srednješolcev in odraslih. Osnovni cilj Bralne značke je spodbujati bralca, da bo rad bral vse življenje.

Gibanje vodi Društvo Bralna značka Slovenije, včlanjeno v Zvezo prijateljev mladine Slovenije. Društvo izbira priporočena dela za branje: leposlovne (proza, poezijo, dramatiko) in neleposlovne knjige slovenskih in tujih avtorjev. Predlaga številčne in časovne okvire za bralna obdobja ter načine srečevanja med mentorji in bralci. Skrbi za srečanja bralcev z avtorji knjig in pripravlja priznanja ter nagrade. Organizira izobraževanja mentorjev, z dogodki spodbuja k branju in izdaja motivacijsko ter promocijsko gradivo o pomenu branja. Gibanje je za svoje delo prejelo veliko priznanj; leta 2011, ob 50-letnici, tudi najvišje državno odlikovanje, zlati red za zasluge.

Gibanje, ki se je začelo v šolskem letu 1960/61, sedaj vsako leto vključuje več kot 140.000 bralcev, za bralno značko pa bere okrog 70 % vseh osnovnošolcev. Delo z mladimi se praviloma načrtuje v času šolskega leta. Začetek bralne sezone je 17. september, dan zlatih knjig, dan rojstva in smrti pisatelja Franceta Bevka. Zaključek je odvisen od bralnega načrta, ki ga pripravijo bodisi v okviru posamezne »bralne značke« bodisi v okviru posameznega vrtca/šole/knjižnice. Najpogosteje se branje zaključuje v času od 2. aprila, mednarodnega dneva knjig za otroke, do konca šolskega leta. Predšolsko bralno značko, namenjeno branju v družinah, vrtcih in knjižnicah, poznamo od 90. let 20. stoletja. Ustvarja spodbudno okolje za otrokov stik s knjigo vse od rojstva.

Najbolj razširjena in tradicionalna je Bralna značka v osnovnih šolah. Bralne

dejavnosti so tam najbolj množične in raznolike. Osnovnošolci, ki berejo vsa leta šolanja, so »zlati bralci«. Ti ob zaključku zadnjega leta praviloma prejmejo knjižno nagrado. Gibanje od vsega začetka v manjšem obsegu poteka tudi med srednješolsko mladino. Bralna značka pogosto deluje v obliki bralnih klubov. Mladi se v klubih povezujejo in družijo ob pogovorih o knjigah. Od šolskega leta 2014/15 v okviru društva poteka še nacionalni program medgeneracijskega branja; v istih skupinah berejo in se o knjigah pogovarjajo osnovnošolci ali srednješolci ter odrasli bralci na šoli, v knjižnici ali domu za starejše. Tam se lahko medgeneracijsko branje razvije kot podporni program, mladi bralci/šudentje namreč berejo starostnikom. Bralna značka je v različnih oblikah našla poti do odraslih bralcev (v splošnih knjižnicah, domovih za starejše, slovenski vojski, varstveno-delovnih centrih ...). Bralna značka je razširjena tudi med Slovenci v zamejstvu, med zdomci in izseljenci. Organizirana je znotraj društev in programov učenja slovenščine.

Bralno značko sta osnovala Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan na Osnovni šoli Prevalje. Mentorske poskuse spodbujanja prostovoljnega prostočasnega branja pri mladih sta razvila v tekmovanje za Prežihovo bralno značko, ki je prvič potekalo v šolskem letu 1960/61 na območju štirih takratnih koroških občin. Prve - Prežihove značke so 22. maja 1961 na Prevaljah podelili 119 bralcem ob navzočnosti pisatelja Franceta Bevka. Prežihovi so sledile druge značke; branje se je v 60. in 70. letih razširilo na vso Slovenijo. »Značke« so se med seboj povezale in v začetku 70. let je nastala Zveza bralnih značk Slovenije. Od leta 2002 gibanje na nacionalni ravni vodi Društvo Bralna značka Slovenije. Poimenovano je po priznanju (znački s podobo pisatelja), kakršnega so več desetletij podeljevali mladim bralcem.

Datacija:

tretja četrtina 20. stol., 1960

3. LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: **OSTALO (OSTALO)**

Opis lokacije:

Slovenija

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **0** X: **0**

4. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS
Dimičeva 9, 1000 Ljubljana
www.bralnaznacka.si

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02_00069.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Delvin Flisek, 2018

6. VARSTVENE USMERITVE ZA ENOTO

Kategorija usmeritev: **drugi ukrepi ohranjanja nesnovne dediščine**

Opis usmeritev:

osnovne varstvene usmeritve za nesnovno dediščino

7. PRISTOJNOSTI

Pristojna institucija: **Slovenski etnografski muzej**
Strokovna področja:
etnologija, jezikoslovje

8. POVEZAVA ENOTE Z DRUGIMI ENOTAMI REGISTRA

Register nesnovne kulturne dediščine:

Register nepremične kulturne dediščine:

Register premične kulturne dediščine:

9. UTEMELJITEV VPISA

Bralna značka je gibanje nacionalnega pomena, ki skrbi za spodbujanje in ohranjanje bralne kulture od predšolske dobe do odraslosti. Gibanje vse sodelujoče spodbuja k branju, v zadnjem času pa je pomembno tudi z vidika medgeneracijskega povezovanja. Bralcem daje možnost neposrednega stika z ustvarjalci, povezanimi s knjigami. Poseben pomen ima Bralna značka tudi med slovenskimi zamejci, izseljenci in zdomci. Njihovo branje v slovenskem jeziku omogoča ohranjanje slovenskega jezika in slovenske identitete.

10. OMEJITVE GLEDE JAVNOSTI PODATKOV

Omejitev: **ni omejitev glede javnosti podatkov**

11. OPOMBE

12. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **centroid ni določen**

Natančnost območja: **območje ni določeno**

13. VPIS V REGISTER

Vpis dne: **21.3.2019**

Št.: **Rzd-01-19-00005-03**

Razlog: **pobuda**

14. SPREMEMBA REGISTRA

Sprememba dne: **15.12.2021**

Št.: **Rzd-01-21-00045-03**

Razlog: **odprava napak**

15. IZBRIS IZ REGISTRA

Izbris dne:

Št.:

Razlog:

16. ZAZNAMKI

Številka: Rzd-01-19-00005-11-01

Datum: 21.3.2019

opis nosilca enote nesnovne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00069**

Ime enote: **Gibanje Bralna značka**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **196**

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS

Dimičeva 9, 1000 Ljubljana

www.bralnaznacka.si

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Je edini nosilec te enote nesnovne dediščine.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **OSTALO (OSTALO)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **462798** X: **103175**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00196**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Delvin Flisek, 2018

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **21.3.2019**

Številka: **Rzd-01-19-00005-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne:

Številka:

Razlog:

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI